

הבנינו ואלמדה

אצרות דעת, נטפי חיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

מה טעם יש בה?

פרשת פרה - תמרור מהדהד!

ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לכך כתיב בה חוקה, לומר גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, שהרי לאחר מכן הביא רש"י טעם נאה בשם ר' משה הדרשן, ומדוע אמר אפוא שאין בה טעם.

ובספר הקדוש **"נועם אלימלך"** יש על כך תירוץ נפלא, וזה לשונו הטהור (חוקת ד"ה זאת חוקת התורה): "ונראה לתרץ, כי באדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים כנגד רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, ובכל אבר או גיד תלוי מצוה אחת. גם ביעקב אבינו עליו השלום כתוב "ותקע כף ירך יעקב כל על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" (בראשית לב. כו-לג), מיד שהיה המעשה ההוא ביעקב, תיכף קבלו ישראל המצוה התלויה בגיד ההוא.

והאומות מקטרגים תמיד על ישראל לראות אם הם שלמים במצותיהם, ובמצוה זו של פרה אדומה אינם יודעים מה עניינה, כי הם מונין האברים והגידים של ישראל ואינם מוצאים מצוה זו במניינם, לכך שואלים מה טעם יש בה.

והתירוץ להם הוא כך, כי בגמרא (ע"ז ד, ב) אמרו: "לא היו ישראל ראוין לאותו מעשה (מעשה העגל), אלא כדי להורות תשובה לרבים", ולזה הוקם להם מעשה פרה לכפר, להראות כי התשובה מועלת לרבים. נמצא כל עיקר הטעם של פרה אדומה הוא בשביל חטא העגל, והחטא גופא לא היה כי אם להורות תשובה, והיא בעצמה חוקה, לכך כתיב בה חוקה, אף על פי שיש בה טעם כדברי ר' משה הדרשן!"

פירוש: זה שאנו יכולים לחזור בתשובה על העבירות שעשינו, זה עצמו חוק, כי אי אפשר להבין איך אדם שהחריב יכול להתנחם על מעשיו ויתכפר לו. ואכן התשובה קדמה לעולם ולכן אינה נמצאת באברים ובגידים כי היא למעלה מהם. אומות העולם אינם יכולים להבין היאך מועילה התשובה להשיג כפרה על החטא, ועל כן אומרים להם: גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה!

נמצא ששני דיבורי רש"י הולכים ביחד. בתחילה שואלים האומות מה טעמה של מצוה זו ועונים להם לכפר על חטא העגל. אזי הם שואלים: היאך יתכן, והלא אין הגיון בדבר? ומשיבים להם זאת חוקת התורה - חוק הוא ואי אפשר להרהר אחריה, ואנו זכינו שאנו יכולים לחזור בתשובה - לעובדו בלבב שלם, אשרינו!

ודומה לזה כתב ב"ספר החינוך" (מצוה שצ"ז): "ומפני שענין זה של פרה אדומה הוא דבר גדול באומתנו, שהיתה מטהרת מידי טומאה חמורה, וחולתה אי אפשר לטמא-מת לעשות פסח שהיא מצוה גדולה מאד, נהגו כל ישראל לקרות פרה זה בכל שנה ושנה בשבת קודם לפרשת החודש".

מסירים הזוהמה

והנה ראינו מדברי הרמב"ן שעל ידי אפר הפרה יכול האדם להשיג חכמת התורה, וכפי הפשטות הכוונה היא, כי על ידי הטהרה נעשה האדם כלי לקבל החכמה. אולם יש מקורות רבים המלמדים אותנו כי אפר הפרה גופא מזכר את האדם ומסיר ממנה את ערלת הלב, כדי שיוכל להשיג את החכמה.

כן אנו אומרים בהפטרה לפרשת פרה (יחזקאל לו, טו - כו): "זרקותי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם, ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם, והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר!"

וכן איתא בסוף מסכת יומא: "אמר רבי עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מיטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר 'זרקותי עליכם מים טהורים וטהרתם' ואומר (ירמיה יז, ג) 'מקוה ישראל ה', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל" - התנא מדבר שם על ענייני כפרה ומביא מאמרו של רבי עקיבא.

הראית לדעת שהמים טהורים מסירים את העוונות ומסלקים את כל המעכבים מן האדם להתקרב לבוראו ולהשיג את חכמתו הקדושה. והטעם כי החטא והטומאה שניהם מדביקים וזהוהא באדם ועל ידי הטהרה מסתלקת הזוהמה ונעשה האדם צח ונקי. וכן כתב רש"י על מעשה הפרה בשם ר' משה הדרשן: "משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה ותכפר על העגל" - הוי אומר: הפרה מביאה גם טהרה וגם כפרה.

חוק - החזרה בתשובה

והנה כולם שואלים על פירוש רש"י בפסוק זאת חוקת התורה: "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את

פרשת פרה היא פרשה שאנו יכולים לדאבוננו לעסוק בה רק על ידי לימוד קריאתה ולימודה, ואילו זכינו היינו מקיימים אותה למעשה והיינו נטהרים מטומאת מת. וזאת צריך לדעת שהטהרה אינה ענין של מה בכך, אלא היא מוסיפה כח לאדם להשיג חכמת התורה, ואילו היינו נטהרים מטומאת מת, היינו משיגים חכמת התורה השגה גדולה!

אי אפשר להשיג התורה בלעדית

וראה זה לשון הרמב"ן ז"ל (חוקת יט, ז) לאחר שדן בדינה של חרב שנגעה במת, אשר נלמד מלשון הפסוק "בחלל חרב" שדינה כמת, וקובע שאין זה אלא לענין לטמא במגע טומאת שבעה, אבל לא לטמא באוהל, ולא להצריך הזאה, ואין הנזיר מגלח עליו, ואין הכהן מוזהר ממגעו כלל, וזה לשונו: "הוא הקרוב והנראה מדברי רבותינו, ואנחנו בעוונותינו טמאי הגלות ולא ידענו בטהרת הקודש, עד יערה עלינו רוח ממרום ויזרוק השם עלינו מים טהורים ונטהר, אמן וכן יהי רצון במהרה בימינו".

פשוט היה לו לרמב"ן שבלי מים טהורים אי אפשר להשיג את התורה לאשורה. וכן התבטא הרב הגדול החיד"א ז"ל על רבינו הארי"ה הק"ז ז"ל (מדבר קדמות מערכת א אות כו): לבי אומר לי שהארי"ה ז"ל נטהר באפר פרה על-ידי אליהו הנביא זכור לטוב, ולכן השיג את כל השגותיו בתורה. ואם צדיקים אלו היו זקוקים לאפר פרה, מה נענה אנו שאנו רחוקים מהם אלף אלפים מעלות אחרונות.

ואולם קריאת הפרשה עצמה יש לה בכוח לטהרנו מעט, וכדאיתא בספר הקדוש "בית אהרן" (ליקוטים) שאנו מאמינים באמונה שלמה שבקריאת הפרשה אנו נטהרים כדי שנוכל לקבל את להארת הפסח ולקדושתו כאו"א לפי בחינתו בקדושה. נעסוק אפוא בפרשה זו, וניגע בהן על קצה קצהו של המזלג.

למה קוראים אותה בשבת זו?

בספר "חק יעקב" (או"ח סי' תכט סק"ג) הביא בשם כמה ראשונים שמטעם זה קוראים בשבת זו פרשת פרה, משום ששואלין ודורשין בהלכות החג שלוש יום קודם החג, ועל ידי קריאת פרשה זו אנו נזכרים שצריך להיטהר לצורך הבאת קרבן פסח.

וכי יש גבול?

כיבוד אב ואם במצבים מורכבים – בהשקפה של תורה!

למען יאריכון! סדרת מצות 'כיבוד אב ואם' בראי התורה והחסידות - חלק ז' ואחרון!

משל למה הדבר דומה לסוגיא קשה, אשר על פי רוב אם רוצים לקבל בה בהירות, יש לקחת את הפרטים השונים שבה ולחלקם לחלקים. כן הוא בכל תחומי החיים, אם רואה האדם שהוא נבון בדבר ואינו יודע איך להתנהג, הרי זה מפני שפרטים הרבה יש בסוגיא זו והוא עצמו אינו יודע מה קשה לו ומה מתיישב על לבו. ואולם אם ישכיל להפריד בין החלקים ולהתבונן על כל פרט, ממילא יבין וירחב לו.

בסיטואציות כאלו, למען ידע את אשר לפניו - נציגה מאמר זה בשלמותו, וה' הטוב יהיה בעזרונו שיביא זה המאמר רק תועלת והטבה!

מה גם שהוא יכול להיות לתועלת גם למי שאין מצבו מורכב מול הוריו, כי הוא נוגע לכל מצב מורכב שהאדם נמצא בו, והוא מצב שיש בו פרטים הרבה וצריך להתבונן מהי ההשקפה הנכונה.

בימי חודש אדר א' השתא הצגנו בכאן סדרה מיוחדת על מצות כיבוד אב ואם, חשיבותה סגולתה ורום ערכה, ובקצה המאמר האחרון רמזנו מעט כיצד יתנהג מי שהמצב מורכב אצלו בענין זה. הפעם ניחד מאמר מלא לכך, ונדגיש בזאת שהתחבטנו רבות אם לפרסם מאמר זה, בשל רגישות הנושא, אך אמרנו בשל גודל התועלת שטמון בין צפונינו, הן להבנת מצות כיבוד אב ואם באופן כללי, והן לסייע בידי מי שמוצא את עצמו לפעמים

חלק א'

לבו ולשונן לעצמו השכם והערב שהכל בהשגחה פרטית ושברצון ה' הוא לטובתו, כי אם לא כן לא היה פוקד אותו הצער הזה.

ואם נגרם לו הצער על ידי בעל בחירה, אזי יגדל נסיונו באמונה ביותר, כי בראותו שפלוני בחר ברע, יראה לו הדבר כמקרה בעלמא ויקשה לו להאמין שכך נגזר עליו מן השמים שיגיע לו זה הצער, ושם לא היה פלוני בוחר לצער אותו, היה מגיע לו הצער על ידי אחר. ועוד יותר יגדל נסיונו כאשר יתקבצו כמה בעלי בחירה ויציקו לו, זה אוחז מכאן זה אוחז מכאן וכל אחד מושך אליו. ואף כאן הלא האדם מרגיש כעומד בין הפטיש לסדן ורואה את עצמו כשעיר לעזאזל אשר כולם מתעללים בו, זה מכאן וזה מכאן, ואינו רואה שום תקוה היאך להחליץ ממצוקתו.

אכן הגם שאדם זה מרגיש שהוא שרוי בחושך ואפילה, אין זה אלא מחמת רגשותיו הקשים, אבל למען האמת אין המצב חשוך כלל, ואם ישכיל להבין שהכל בהשגחת ה' כדי להעלותו למדרגות גבוהות, ממילא יראה אור גדול. וחייב האדם לשנן זאת לעצמו, כי כל עוד לא יהיה יסוד זה חרוט על לבו, אלא ייחס עדיין את הצער המגיע לו, לאנשים מסויימים, לא יוכל לצאת אל הדרך.

זה. הוא עצמו שואל: 'וכי זה שכרו של מי שמסר את נפשו להתקרב אל בוראו ולקבל על עצמו לשמור מצוותיו?!' וכי כך נגזר עליו שארגיש כל ימי חי רשע מרושע, תעב מתועב? ואולי באמת הוריי צודקים ועלי לחזור לסורי ח"ו?"

והנה בוודאי קשה להקיף את כל המצבים, והרי כל מצב יש לו את הייחודיות שלו וזקוק לשאלת חכם. אולם בכל זאת ננסה להביא כמה מראה מקומות ולבנות איזה מהלך שיוכל להיות לתועלת.

בין הפטיש לסדן

ונחזור ונדגיש שאין זה מיוחד רק לכיבוד אב ואם, אלא להרבה מצבים מורכבים הפוקדים בני אדם, ולמשל כאשר ראובן רוצה להתיידד עם שמעון, אך הדבר מעלה את רגוזו של לוי. או כאשר האשה עומדת בצומת דרכים, אם תעשה כרצון בעלה, תסתכך עם אמה, ואם תעשה כרצון אמה, יחרב שלום ביתה, וכהנה מצבים מורכבים שונים שאין האדם יודע בהם כיצד להתנהג.

והנה מה שמוסיף הרבה לקושי של העומד במצב מעין זה, הוא הנסיון שמתעורר לו אז באמונה בהשגחה פרטית. כי הנה אם עובר על האדם איזה קושי, כגון אם שענתו דחוקה לו ואין לו כדי לכסות את חשבונו בבנק, או אם נפל ושבר את רגלו, נסיון הוא באמונה וצריך הוא לחזק את

כיצד לנהוג?

כשמדובר במצות כיבוד הורים, יש מי שאביו אינו בריא בנפשו והוא רודף אותו ויורד לו לחייו, ואין הוא יכול לעשות מאומה כדי לשפר את המצב, כי מה שיעשה, תמיד יקום אביו בזעמו וישפוך עליו קיתון של רותחין.

עוד יש מי שזכה ונתקרב לתשובה, כאשר במסירות נפש של ממש עזב את מולדתו ועירו ובנה בית חדש על אדני התורה והקדושה, והנה התעורר עליו רוגזם של הוריו אשר רודפים אותו עד חרמה בגלל שאין בחירתו מוצאת חן בעיניהם. רוצה הוא בכל לבו להיות יהודי שלם, אך מה יעשה וככל שהוא מתקרב יותר לבוראו, כך הוא מרגיש מן הצד השני שהוא נעשה 'רשע' יותר גדול באשר הוא מעלה את חמת הוריו, והרי הוריו דואגים לומר לו בפה מלא יום אחר יום: 'דע לך שאתה מצער אותנו, דע לך שכל פעם שאתה הולך למקום פלוני אתה מעלה לנו את לחץ הדם (בלוט דרוק - blood pressure), ואם תשמע שהיה לנו התקפת לב, תדע שזה בגללך...'

הלא כלל מפורסם הוא שלפעמים יותר קשה להסתכל מן הצד במי שמתייסר מלהיות זה שמתייסר בפועל, ובפרט אם המסתכל מן הצד הוא זה שגרם לו להתייסר. יש לו לבן יסורי נפש קשים ביותר בראותו מה הוא עוולל להוריו במו ידי.

ובכן, מה יעשה הבן? מה הקב"ה רוצה מצדיק תמים

חלק ב'

תחת פרסותיה, והיתה מהלכת עליהן עד שהגיעה למיטתה. פעם אחת נכנסו חכמים לבקרו (מפני שחלה ונפל למשכב). אמרה להן: "התפללו על טרפון בני שהוא נוהג בי בכיבוד יותר מדאי". אמרין לה: "מה הוא עביד לך?" (שאלו אותה מה הוא עושה לך), ותניית להן עובדא (וסיפרא להם על מעשיו), אמרין לה: "אפילו הוא עושה כן אלף אלפיים, עדיין לחצי הכיבוד שאמרה התורה לא הגיע!"

היו אומר: המצב המורכב ביותר, הוא לא כאשר צריך להתכופף כדי שתוכל האם לעלות על מיטתה, שהרי בדבר זה יש הגיון רב. המצב המורכב הוא כאשר האם חולה

הגמרא שם: "רבי טרפון הוה ליה הריא אמא (רבי טרפון היתה לו אמא), דכל אימת דהות בעיא למיסק לפוריא - גחין וסליק לה (שכל אימת שרצתה לעלות למיטתה, התכופף ועלתה עליו), וכל אימת דהות נחית - נחתת עלויה (וכל אימת שירדה, התכופף וירדה עליו), אתא וקא משתבח בי מדרשא (בא והשתבח בבית המדרש על הירידה במצות כיבוד אב ואם), אמרי ליה: "עדיין לא הגעת לחצי כיבוד, כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה?"

עוד איתא מעשה בירושלמי (קידושין פ"א ה"ז): "אמו של רבי טרפון ירדה לטייל לתוך חצירה בשבת ונפסק קורדיין (סנדל) שלה, והלך רבי טרפון והניח שתי ידיו

אפילו זרקה ארנקי לים

והנה בבואנו לדבר על מצבים מורכבים במצות כיבוד אב ואם, והיינו במי שאחד מהוריו חולה בדעתו או בנפשו, ובכלל זה אם הוא סובל ממחלה נפשית או שהוא מלחיץ או מתערב בעניינים שבינו לבינה וכן הלאה. הנה הלא נפסקה הלכה מפורשת בשולחן ערוך (יו"ד רמ"ח): "עד היכן כיבוד אב ואם? אפילו נטלו כיס של זהובים שלו והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יקעוס כנגדם, אלא יקבל גזירת הכותב וישתוק".

ומקור פסק זה הוא במסכת קידושין (לא ב, א), וזה לשון

הרבנונות

נקודה למחשבה: לאחר שהבין הבן שאין לו שום יכולת על פי התורה לנתק את הקשר שלו עם הוריו ולצאת כנגדם במלחמה, עליו לחפש איזה סוגיות אחרות עליו ללמוד כדי שיוכל לקיים מצות כיבוד אב ואם, ואולי הסוגיא הנכונה היא 'הוי דן את כל האדם לכף זכות' ולכן הגם שתהיינה לו אלף סיבות מדוע לא לדון את הוריו לכף זכות, יצטרך לעמוד ולהתייגע לדונם לכף זכות, וזאת על ידי שידבק את עצמו בחלקים הטובים שבהם ויתעלם לגמרי מהחלקים אחרים! וההולך לאורה של תורה - לעולם אינו מפסיד!

בדעתה ונוטלת ארנקו של בנה מלא מטבעות חזרות
לים בפניו, ואעפ"כ הוא עומד ושותק ואינו מכלים אותה.

זה אכן קשה!

אמנם כן, קל לדבר, אבל מי שנמצא במצב כזה, חיי
קשים לו מנשוא, ולא אחת יקשה לו מה זה שאמר "חז"ל
(ע"א, א, טו): "אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו" והלא אני

זאת גם בעמדם בפני נסיונות אחרים, וכגון בפני נסיון של
שמירת עינים. אך עלינו לחפש את התשובה האמיתית
לכך, כי אם יסתובב אדם בקושיא זו ולא יהיה לו תירוץ
הגון, יגיע למסקנות מעוותות עקומות ויורה היתר לעצמו
במקום שצריך להחמיר.

הלק ג'

השקפת התורה!

והנה בטרם נבוא אל התשובה האמיתית לקושיא זו,
נבוא לסקל מן הדרך את כל התשובות העקומות, וכשנדע
מה הן התשובות הלא נכונות, נוכל להגיע יותר בנקל אל
התשובה הנכונה על פי התורה.

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו "תוכחת חיים"
(פרשת תולדות) כתב: "שמעתי מכמה אנשים ריקים ופוחזים
שכאשר מוכיחים אותם על שעושים היפך התורה,
משיבים בטענה כוזבת לומר כי זאת המצוה לא נאמרה
על אב ואם כאלו שהם קפדנים, או משום שהם מריבים
עם בניהם ולפעמים מקללים אותם, ואין להם חיבה עם
בניהם ומקפידים ומטריחים להם הרבה בטענות ותביעות,
ולפעמים עושים כנגד רצון בניהם, ובכל דבר הם נכנסים,
ובפרט כשהם זקנים שמכבידים על בניהם יותר ויותר!"

וטורח הגר"ח פלאגי לסתור את דבריהם, וזה לשונו:
"ואני אומר כי כל דבריהם הם להבל וריק, כי אדרבא,
באב ואם כאלו הוא קיום המצוות (מצות כיבוד ויראה), כי הנה
בלאו הכי (אפילו לא היתה התורה מצוה אותנו על כיבוד אב ואם), כבר
הדעת נותן לכבד את אביו ואת אמו, הן מצד שהם גדולים
בשנים יותר ממנו, והן מצד שהם הוציאו אותו לאוויר
העולם וגדלוהו והשקוהו והלבישוהו כל ימי היותו קטן,
ולפעמים גם לאחר שהגדיל, ואם כן אפילו לאיש זר (שעשה
לו כאלה) היה מן הראוי לכבד אותו ולירא ממנו כדי שלא
להיות כפוי טובה, ואם כן מאי רבותא של מצוה זאת
אשר צוה ה' בפיו לכבד לאב ואם, אם לא משום דבר זה,
כי הגם כי יהיה האב או האם קשים במידות ובדעות וזר
מעשיהם ומשונים מסדר והנהגת בני אדם, ויצערו אותו או
יטריחו עליו, עם כל זה חיובא רמיא עליה לכבדו, שהתורה
לא נתנה דבריה לשיעורין, ואמר "כבד את אביך ואת אמך
כאשר צוך ה' אלוהיך".

ואל תפן אל און באמור לך היצר הרע כי לא נאמר
על אב ואם כזה שאינם נוהגים בהנהגה ובסדר אב ואם
עם בנם, לזה בא הציווי ואמר: כבד את אביך ואת אמך,
כי אפילו כשתהיה לך איזו טענה ותואנה אשר למראה
עיניך תפקפק במצוה זאת ולהקל מעליך, לכן ציוותה
התורה שיעם כל זה, צריך אתה לכבדם, וזהו "כאשר צוך
ה' אלוהיך", מצד ציווי המקום ב"ה ואף אם לפי האמת
עושים לו אביו ואמו חוץ מן השורה עד שכל העולם
אומרים שהדין עם הבן (ויש להוסיף לכך גם את מה שאומר העולם
המהודני שבאופן כזה אין צורך לכבד את ההורים), עם כל זה חייב הוא

מרגיש שהוא בא בטרוניא עמי, שהרי אני עושה ככל אשר
לאל ידי כדי לכבד את הורי ואעפ"כ הם זורקים לי אבנים
בפני, וכי מלאך אני?! הלא קרוץ מחומר אנכי ואינני יכול
לשאת את כל הצער הזה!

אכן אין לו לאדם זה להבהל מזה שהוא מרגיש
שהקב"ה בא אליו בטרוניא, שהרי כמה וכמה מרגישים

לכבדם משום ציווי וגזירת המקום ב"ה אשר צוהו בדבר
הזה!"

רק דרך התורה היא אמיתית

והנה הגם שדבריו אלו של רבי חיים פלאגי יכולים
לפגוע בהרגשים של כמה וכמה אנשים, אין זה אלא
מפני ששמיעת האמת כואבת לפעמים בחדרה לחדרי
בטן. אבל יחד עם כן עלינו לדעת שורת ה', הגם שהיא
נראית לפעמים קשה, למען האמת דרכיה דרכי נועם וכל
נתיבותיה שלום, ואם ישים האדם את נפשו בכפו ויגמור
אומר ללכת בדרכיה, יגלה שהיא משיבת נפש, מחכימת
פתי ומאירת עינים.

ומאידך, אם יבחר האדם ללכת בדרך מקורית משלו,
בדרך שלא נסללה על ידי תורת ה', הגם שבתחילה ייראה
לו שהוא מטיב לעצמו, ביום מן הימים יגלה שדרכו מלאה
קוצים וברקנים וימצא את עצמו מוכה וחבול מכף רגל
ועד ראש.

יתירה מכך: יש נדמה לו לכן שהמלחמה שהוא מנהל
כנגד הוריו היא הדרך הטובה ביותר עבורו, וסמך יש לו
לדבר, שהרי עד שנקט בדרך זו היה הוא ואשתו וכל בני
ביתו קרבנות, ופצועים ושוד ושבר היה בגבולם, ורק
משהלכו להתיעץ עם מומחים גדולים ומנוסים, נודע
להם שהדרך הטובה ביותר עבורו היא להשיב להוריו
מנה אחת אפים ושלא לתת להם לדרוס אותם ברגליהם,
ומאז - שלום ושלווה בגבולם.

אכן האמת היא שהרגשה זו, שכל ההולך על פי התורה
נגזר עליו לחיות חיי צער, ומי ששומע לעצת המומחים,
זוכה לחיי שלום ושלווה, היא אחד מכלי הנשק החזקים
של היצר הרע. והלא כך הוא הולך ומספר יום יום לאנשים,
שמי שחי באמונה, הולך ראש בקיר, והוא ובניו חיים בגלל
כן חיי סבל וצער, ובכך גורם לאנשים להתייאש מללכת
בדרך האמונה. וכה יאמרו בעקבות טענתו: מעדיפים
אנו לחיות חיי שלום ושלווה בזה העולם, וכשנבוא
לעולם האמת, נצטדק לומר שהרגשנו שהקב"ה בא עמנו
בטרוניא, שהרי לא היינו יכולים להיות במצב של מסירות
נפש בכל רגע ורגע.

דרך המומחים משיבת נפש?

כך בוחרים להם אנשים רבים על פי עצת היצר
בדרכים שאינן תואמות את דרך התורה, וכל זה מפני

הסתכל באוריינתא!

והרי כל אחד יכול להביא את אור התורה המיוחד לו
לזה העולם, וכמו שאנו מתפללים: "ותן חלקנו בתורתך",
ולכן אם רואה האדם שחסר לו בהירות בדבר מה, יבין
שהזדמנות נפלאה נקרתה לידו להביא דרכה את אור
התורה לעולם, ואל יחמיץ את ההזדמנות אלא ינצל אותה
בכל כוחו.

ואכן לפעמים יכול הדבר להמשך שנה או שנתיים, אבל
בסופו של דבר, כאשר ימצא את הדרך האמיתית על פי
התורה איך ללכת בין טיפות הגשם, תואר נשמתו באור
גדול שמקורו באור התורה, ויזכה לעונג עצום בזה העולם
מלבד העולם הבא המובטח לו אשר עין לא ראתה אותו
אלוקים זולתך.

מי שחושב שהעולם הזה נפרד מהעולם הבא, טועה
טעות חמורה, כי לפי האמת אינם פרודים כלל זה מזה,
וכפי שכבר דיבר בקדשו הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין
זיע"א כמה פעמים: "מי שיש לו עולם הזה יש לו עולם
הבא", ולכן רק אם ילך האדם בדרך התורה המביאתו לחיי
העולם הבא, יבוא מזה גם לחיי העולם הזה, חיי אושר
וכבוד מלאי שמחה ועונג.

הלק ד'

לחפש את הטוב!

והנה יסוד גדול יש לנו בלימוד התורה, שאם חסר
לנו בהירות במקום אחד, צריכים אנו למצוא את פתרונו
במקום אחר, וכמו שאמרו חז"ל (ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה): "דברי
תורה עינים במקומן ועשירים במקום אחר", ולכן נחוץ
כל כך לחזור על הש"ס שוב ושוב, כי בכל פעם שחוזרים
על הש"ס מוצאים סברות חדשות אשר שופכים אור על
סוגיות אחרות שלא נתבחרו היטב עד כה.

אף כאן, מאחר שמצות כיבוד אב ואם לא נתבארה כדי
סיפוקה, לדעת איך לקיימה בשלימות במצבים מורכבים,
עלינו למצוא את פתרונו במצוה 'לדון את האדם לכף

זכות' - והיינו להתלמד למצוא את נקודות האור הקטנות
בתוך החושך.

והנה המורה דרך בדור הקודם לסוגיא זו, הלא היה
לבטח הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א, אשר הראה לנו
איך אפשר לדון לכף זכות ולמצוא את נקודת האור גם
אצל מי שכבר חיפשו בו בחיפוש אחר חיפוש ולא מצאו
בו מאומה. ואף הוא לימדנו איך אפשר להרחיב נקודת
אור זו על ידי התבוננות מרובה ועל ידי כן לראות את
האיש כאדם טוב.

ואמנם כן, לא היה זה בכדי שנבוא להתקרב אל
הרשעים, אלא אדרבא, הוא עצמו היה שומר על שומעי

דברו שלא יתקרבו אל אותם שהוא עצמו היה מלמד
עליהם זכות. אבל כשלא היה הדבר נוגע בהתקרבות אל
הרשע, וכגון מפני שכבר היה רשע זה מרוחק ממילא, היה
מלמד זכות עליו ומוצא את נקודות האור שבו.

כשהיה רואה יהודי בגילוי הראש, היה אומר: "כפי
הנראה הוא פוסק כשיטת מהרש"ל (ש"ת מהרש"ל סימן עב)
שאינו זקוקים לכיסוי הראש". וכשפעם הודיע לו הרופא
שהוא מתכוון לשהות בחג הפסח במדינה מרוחקת, אמר
הצדיק למשמשו: כפי הנראה אינו רוצה להיות אצלי
בפסח מפני שמקפיד שלא לאכול בפסח משל אחרים (ע"י
מישט דין נישט), ומפני שאינו רוצה לפגוע בי, הוא תולה זאת
במה שהוא רוצה להיות אז במדינה מרוחקת.

העניין היטב למציאת דבר טוב

דרך זו תורה היא, ולכן מי שיבחר ללכת בדרך זו, **יעלה ויצלח**, ומי שיבחר ללכת בדרך אחרת, יפול לשוחה עמוקה. ויסוד הדבר הוא שכלל שמדובר ביהודי, במהותו טוב הוא, שהרי כל יהודי הוא חלק אלוהי-ממעל, ובאיזה מצב שלא יהיה ואע"פ שיהיה חוטא ומחטיא את הרבים, לא יוכל ללכת לאיבוד.

השאלה היא רק כמה נצטרך לעמול בדרישות וחקירות עד שנמצא את נקודת הטוב, אבל אפילו תהיה נקודה זו בין אלפי נקודות של רע, לא תוכל להתבטל, וזאת משני טעמים: א. כי דבר חשוב אינו בטל. ב. כי נקודת הטוב היא מהותו של היהודי, וכל השאר אינם אלא לבושים, ואין זה שונה ממרגלית יקרה שהתפלשה בעפר, שהגם שאינה נראית כמרגלית, מרגלית היא, ואם נעבוד עליה זמן רב, תתגלה שוב ביזפיה ובהדרה.

אם יהיה האדם בטוח בעצמו שבאנשים מסוימים אי אפשר למצוא דבר טוב, ידע שסטה מדרך התורה ושעליו לשוב אליה לאלתר, כי לפי התורה כל יהודי במהותו הוא טוב. ואכן לאחר שיאמין האדם שכל יהודי הוא טוב במהותו ושאי אפשר היטב ויכול למצוא את נקודת הטוב המבצבצת ועולה מתוך הרפש המכסה עליה, יצטרך לעבוד בכך לראות את נקודת הטוב שבכל איש יהודי ולהרחיב אותה במוחו. וכבר הבאנו בשבוע שעבר את דברי החכם: (משלי י"ט): **אֱוֹלָיִם יִלְצֵחַ אִשָּׁם וְבִין יִשְׁרִים צָרוֹן**. בעוד האויל רואה רק את הרע שבכולם ונעשים חיי מלאי צער ותוגה, החכם רואה את הטוב שבכולם וזוכה לחיים טובים ומאושרים.

לדון את ההורים לכף זכות

אמור מעתה: לאחר שהבין הבן שאין לו שום יכולת על פי התורה לנתק את הקשר שלו עם הוריו ולצאת כנגדם במלחמה, עליו לחפש איזה סוגיות אחרות עליו ללמוד כדי שיוכל לקיים מצות כיבוד אב ואם למרות כל מה שעוללו לו הוריו. ולכן הגם שתהיינה לו אלף סיבות מדוע לא לדון את הוריו לכף זכות, יצטרך לעמול ולהתייגע לדונם לכף זכות, וזאת על ידי שידבק את עצמו בחלקים הטובים שבהם ויתעלם לגמרי מהחלקים אחרים.

כשיתרגל הבן לראות את הטוב שבכל אחד ובפרט שבאביו ואמו, כאשר יעמוד מול מצב מורכב בו יצטרך להכריע למשל בין עשיית רצון ה' לבין ציות לקול הוריו, יוכל להתחמק על ידי שאלת רב המציות לקול הוריו ובו בזמן לראות את הטוב שבהם. יהיה לו מקום בלב לשני אלה גם יחד. כמו שיהיה לו מקום בלב לאהוב כל אחד מישאל ובו בזמן להתרחק מן הרשעים, וכמו שיהיה לו מקום בלב לאהוב את בנו אהבת נפש ותוך כדי להעניש בעת הצורך, כך יהיה לו מקום בלב לאהוב את הוריו ולכבדם, ותוך כדי לעשות את הדברים הנכונים על פי התורה.

מעשה

בספר "שרידי אש" שיצא זה עתה מחדש, מסופר מעשה נפלא שסיפר הגאון רבי יחיאל יעקב וויינבערג זצ"ל בענין כיבוד אב ואם: היה זה בעת אמירת "זכור" ביום הכיפורים לאחר מלחמת העולם הראשונה. על ד אחד מבתי הכנסת של בערלין נעצרה שורה גדולה של רכבי פאר. מאחד מהם יצא שר גדול ורם דרג, אשר הוא ואביו היו מוכרים כיהודים מתבוללים רח"ל, הוא נכנס לבית הכנסת, אמר 'זכור' ושב מיד על עקבותיו.

הדבר העלה את חמתם של המתפללים אשר ראו אותו מגיע עם שאון גדול של רכבים בעיצומו של יום הכיפורים. מוחה בהם רב בית הכנסת ואמר: אל

אפשר להחזיק ב'הקצנות

אמר לי בעל תשובה אחד אשר נודף קשות על ידי אביו, שחכם אחד הסביר לו, שהסיבה שאביו רודף אותו, היא מפני שהוא חושש שמאחר שהוא מחנך את בניו לשמירת התורה, יסתכלו הוא ובניו עליו כעל רשע. אמר לו אותו חכם: "כדי שאביך יפסיק לרדוף אותך, צריך אתה למצוא את הדרך לכבד אותו בכל מיני כיבוד ולהראות לו שאין אתם מסתכלים עליו כעל רשע!"

"אם תשמע לעצתי" - אמר לו החכם - "תתלה תמונת אביך על כותל ביתך כפי שאתה תולה עליו תמונת גדולי ישראל!"

יש לו למי שנמצא במצב כזה, לכבד את הוריו ככל האפשר, וכשיאמרו לו לעשות דבר כנגד רצון שמים, לא יציית להם, אבל אם אפשר יעשה את מה שיעשה בצנעה, ואם לאו - עכ"פ יתנצל בפניהם ויסביר להם מדוע הוא עושה את מה שעושה, וימשיך לאהוב אותם ולכבדם מתוך הכרה שהם טובים במהותם, אלא שלא זכו למה שזכה הוא, וגם כי יקבל מהם מנה, יקבל אותה באהבה ויזכור שהכל מאת ה' לטובתו ולהנאתו.

ונחוץ להדגיש שאין אנו מתכוונים בדברינו לומר שאין לאדם לספר את הדברים שנעשו לו בילדותו ופגעו אותו בפני מומחים כדי שיוכל להתרפא, אלא הכוונה היא שעליו לזכור שבמהותם אביו ואמו טובים. יש בידי האדם להגיע ליכולת זו, להחזיק בשתי אלה גם יחד, לזכור שהם טובים ובד בבד להתחבר לרגשותיו, וככל שיצליח בזה יותר יהפכו חיינו יותר ויותר לימים מתוקים טובים וארוכים.

אך טוב וחסד ירדפוך

הנה יש אדם שהקב"ה שלח לו במתנה ילד שאינו בריא

תזלזלו בו! מזה שהגיע לומר 'זכור' על אביו ולהטיב לנשמתו, יכולים אנו להבין שהניצוץ היהודי עדיין בוערת בקרבו והרגש של מצות כיבוד אב עדיין מפעפע בו. יכולים אנו להאמין שיצא ממנו דבר טוב. סיפר הכותב שם בספר "שרידי אש": לפני כמה שנים סיפרתי מעשה זה לפני קבוצה של יהודים שהתחזקו בתורה, נעמד יהודי אחד על רגליו ואמר: אני הוא נינו של אותו שר כפי שנקבת בשמו.

הבנה למעשה

הנה מעשה זה, מלמד אותנו על הקשר העמוק שיש בין האב לבן, אשר לעולם לא ינתק, וחובה עלינו לטפחו ולעודדו תדיר!

בנפשו, ולפעמים ילד זה גורם לו בושות על ידי שהוא שופך או מלכלך וכדו'. ואולם, אם יריב האדם עם הילד, יהיו חיייו חיי צער, אבל אם ירגיל את עצמו לראות אותו כנשמה טהורה ולהסתכל על כל המראה החיצוני ועל כל הפעולות החיצוניות כלבושים בלבד, אזי יבין שכל הקשיים הנלווים לגידול ילד זה אינם אלא לצורך תיקון נפשו ומידותיו, ויערבו לו חיו.

כן ממש יוכל האדם להתייחס אל הוריו אשר התעללו בו בילדותו וגרמו לו צער ויסורים אשר השאירו את חותמם עד עצם היום הזה. לא יצטרך להלחם עם רגשותיו, אלא יצטרך להפריד בין מה שעשו לו ומה שנגרם לו על ידיהם, ותוך כדי יראה אותם כנשמות טהורות אשר במהותן טובות הן, וכל מה שעוללו לו, אינו אלא מחמת לבושם החיצוני.

והאמת שכן היה צריך לנהוג מול כל אחד, אלא שמול כל אחד המצער אותנו, אנו יכולים לברוח ולא להתחבר אליו, אבל מול ההורים מוכרחים לנהוג כן באשר אי אפשר להתנתק מהם על פי התורה. ועל מי שיתנהג כן, אמר הקב"ה: "אני אשלם לו, לא רק בעולם הבא, אלא גם בעולם הזה, לו ולבניו כל הימים. ולפי מה שאתה תכבד את הורייך, כן יכבדו את בניך אותך!" (כמבואר כן בספרים). ואף אם בתחילה יהיה לך קשה להתנהג כן מול הורייך, לאחר שתברר את הדבר תזכה לבהירות נפלאה ויאשרו חייך. והרי זה דומה להפליא למי שהתייגע בסוגיא קשה ולאחר עמל ויגיע זכה לבהירות נפלאה, כי מאז ואילך נעשית סוגיא זו בשבילו מתוקה מכל מתוק ותמיד ישתעשע בה.

כן הוא הכלל - מתוך החושך נעשה אור גדול. מאמר 'האור החיים' הק' (ויגש מו, ז): "סמא דיסורי קיבולי", גם על זה נאמר. אם אין האדם נלחם עם המצב המורכב בו הוא נמצא, אלא מקבלו בהבינו שהוא לטובתו ואז מברר לדעת איך עליו להתנהג על פי התורה, הרי הוא זוכה לראות פירות ופירי פירות!

חלקה'

והרבה הוסיפו לה שבכונה תחילה נעשה קיום מצוה זו קשה עד מאד בדור האחרון, מפני שהעבודה על מצוה זו לקיימה כהוגן, היא העבודה האחרונה שנצטרך לעשות לקראת ביאת הגואל האחרון! וכשאנו נקיים את המצוה כראוי לנו - נקרב בכך את ביאת משיח צדקינו בב"א!

נפש בשלימות, אז כבר היה עשו נופל לפנינו וכבר היתה הגאולה, אבל הבעל דבר הוא השטן הוא היצר הרע מתאמץ להכשיל את ישראל ולהכביד עליהם שלא יקיימו מצות כיבוד אב ואם כהוגן לפי שבנפילת עשו תהיה הגאולה ואז הוא קיצו של השטן, לכן קשה לקיימה כהוגן.

לקרב את ביאת המשיח

הנה ידוע מה דאיתא בספרים שבזכות כיבוד אב שעשה עשו הרשע, הוא יכול לשלוט בעולם בעקבתא דמשיחא, והוסיף על זה בספר "רחמי האב" - אם אנחנו בני ישראל היינו מקיימין המצוה כיבוד אב ואם במסירות

האם לפתע הרגשת שאתה מתחבר להשי"ת - דבק בו, מאמין בו ובוטח בו?

זכה עוד יהודי להתחבר ולהתענג על ה' בעבודתו אותו מיט הבנה! בעת שמחה או בעת שמצפים לישועה או הנצחה וכדומה, פנה אלינו בדרכים אלו:

- בעמדות 'נדרים פלוס', בקופת 'הביני' ואלמדה.
- בנציגנו הנאמן במס' פלאפון: 0533191594
- בשליחת הדיעה לדוא"ל המערכת.
- המעוניין להפיץ באזור מגוריו ובשכונתו - נא ליצור עימנו קשר.

ישמחו במלכותך שומרי שבת...

עת מתארכים ימי השבת קודש ראי ונכון לנצלם למלאות כליו בר ממבשרי החיים בתורה ועבודה באור השבת החופף עליהם. מבחר שיעורים בהירים ונפלאים ישפכו לפניכם אור על גדל סגולת השבת קודש וניצול זמנו!

טלפון ישיר שע'י קול הלשון: 0732951337

קול הבינני 718.686.8300 - ארה"ב 072.2577726 - א"י 03.300.0223 - ברזיה 0204.586.2115 - ברטינה

לקבלת הגיליון בקביעות info@machonhavineini.com

תזמורת והנצחת שיעור וכן לקבלת שיעור דברי יום כינון, ניתן לפנות ישירות למחנך הבינני בראו"ל: info@machonhavineini.com